

ВІДГУК

офіційного опонента

доцента кафедри професійної освіти та технологій за профілями
Уманського національного університету,
кандидата педагогічних наук, доцента **ЗАХАРЕВИЧА Миколи Анатолійовича**
на дисертацію **БАЙ Дуншена** на тему:

«Дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність дисертації. Інтенсивний розвиток цифрових технологій та поява інноваційних дидактичних рішень у світовій освіті зумовлюють глибинні трансформації, зокрема у вищих політехнічних коледжах Китайської Народної Республіки. Професійна підготовка майбутніх спеціалістів є неможливою без опанування ними високого рівня комп'ютерної компетентності. Цифровізація навчального середовища вищих політехнічних коледжів КНР стає однією з основних сил побудови китайського суспільства на основі «інформаційної економіки» та виховання майбутніх фахівців. Повне включення в сучасне виробництво та інші сфери виробництва неможливі без навичок використання інформаційних та цифрових технологій і послуг.

У рамках реалізації компетентнісної освітньої парадигми актуалізується потреба у впровадженні результативних навчальних стратегій. Останні мають бути спрямовані на комплексний розвиток критичного мислення, практичних компетенцій та здатності до адаптації в умовах стрімкого технологічного прогресу.

З погляду порівняльної педагогіки китайський досвід є унікальним, адже він інтегрує державну політику, прикладну науку та масштабну цифровізацію. Це дозволяє дослідити як загальні, так і національно-специфічні тенденції у формуванні комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів.

Дисертація Бай Дуншена акцентована на системному аналізі дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Такий науковий фокус є своєчасним і суспільно значущим з огляду на необхідність переосмислення традиційної ролі освітнього процесу, де цифрові технології перестають відігравати допоміжну роль і стають центральним фактором в організації освітньої діяльності.

Актуальність роботи посилюється тим, що автор не лише описує сучасні дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, а й аналізує їх крізь призму нормативно-правових змін, методологічних підходів і перспектив творчого використання досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР в Україні. Дисертант обґрунтовує важливість поєднання дидактичних стратегій, що охоплюють окремий аспект освітнього процесу, для забезпечення всебічної підготовки майбутніх спеціалістів до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації економіки та суспільства країни.

Важливо й те, що дослідження окреслює можливості посилення прикладної спрямованості професійної підготовки майбутніх спеціалістів та формування їхньої комп'ютерної компетентності. Це відповідає сучасним вимогам ринку праці до комп'ютерної компетентності фахівців, здатних до інноваційної професійної діяльності у сфері технологій комп'ютерних застосунків.

Отже, дисертаційне дослідження є актуальним як у теоретичному, так і в практичному вимірах, має значущість для розвитку педагогічної науки, а також для удосконалення фахової підготовки майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах.

Наукова новизна результатів дисертації. У дисертаційному дослідженні Бай Дуншена представлено низку положень, що характеризуються науковою новизною

та розширюють сучасні уявлення про дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР для творчого використання цих напрацювань у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Передусім, автором уперше комплексно проаналізовано сучасні дослідження проблеми формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, зокрема: концептуально-державного, загальнодидактичного та індивідуально-дидактичного спрямування.

У дослідженні виокремлено та обґрунтовано сучасні дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР: компетентнісно-інтегративну, практико-орієнтовану проєктно-діяльнісну, адаптивно-модульну, цифрову трансформаційно-змішану, контекстного навчання у виробничому середовищі, рефлексійного оцінювання, пріоритетності викладачів-практиків.

Автором схарактеризовано нормативно-правове забезпечення реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР на основі застосування методологічних підходів: концептуальний, аналітичний, моніторинговий, галузевий, конфліктологічний, регіональний, методичний, компаративістський.

У роботі визначено та схарактеризовано пріоритетні форми, методи та засоби реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

Дисертантом також здійснено порівняльний аналіз сучасного стану реалізації вказаних стратегій у контексті підготовки майбутніх фахівців спеціальності «Технологія комп'ютерних застосунків» у вищих політехнічних коледжах КНР та спеціальностей F2(121) «Інженерія програмного забезпечення», F3(122) «Комп'ютерні науки» у закладах фахової передвищої освіти та закладах вищої освіти України.

Загалом результати дисертації характеризуються науковою новизною в частині концептуалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів, розширення теоретико-методологічної бази дослідження проблеми формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР та формування методичних рекомендацій впровадження в Україні китайського досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження Бай Дуншена мають виразне теоретичне та практичне значення для розвитку педагогічної науки і вдосконалення формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів.

Теоретичне значення роботи полягає у систематизації та поглибленому аналізі дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Автором уточнено сутність понять «дидактичні стратегії», «компетентність», «комп'ютерна компетентність»; «формування комп'ютерної компетентності», «вищі політехнічні коледжі КНР»; удосконалено зміст, форми та методи формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України з урахуванням китайського досвіду.

Практичне значення результатів дисертації полягає в можливості їх використання для розроблення дидактичних та методичних комплексів із професійних дисциплін, спрямованих на формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів; підготовки дистанційних навчальних курсів та організації виробничих практик з особливим акцентом на формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів.

Особливо важливим є те, що дисертантом розроблено для викладачів закладів вищої освіти України, з адаптацією до українського контексту вищої освіти, систему дидактичних карток використання інноваційних методів, що відповідають дидактичним стратегіям формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

Запропоновані ним етапи (дорожня карта), бар'єри та шляхи їх мінімізації, критерії та показники ефективності реалізації у закладах фахової передвищої та вищої освіти України китайського досвіду впровадження дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах можуть бути імplementовані в освітній процес для вдосконалення змісту освітніх програм для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями F2(121) «Інженерія програмного забезпечення», F3(122) «Комп'ютерні науки» у закладах фахової передвищої та вищої освіти України.

Таким чином, дисертація має завершений теоретичний і практичний результат, що сприяє удосконаленню професійної підготовки майбутніх спеціалістів та формування комп'ютерної компетентності.

Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз тексту дисертації Бай Дуншена та змісту публікацій дисертанта дають змогу дійти висновку про наукову достовірність, теоретичну та емпіричну обґрунтованість викладених автором результатів.

Ним опрацьовано достатню кількість літератури з предмету дослідження, на підставі розгляду якої сформульовано власне бачення досліджуваної проблеми.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною методологічною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць, і загалом не викликає сумніву.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Дисертант на високому науковому рівні обґрунтував вибір теми, визначив мету і завдання дослідження. Послідовність та логіка розділів дисертації демонструє розуміння автором теоретичних положень, методології дослідження, методів вивчення окресленої наукової проблеми. Наявний чіткий баланс між викладом змісту у розділах дисертації та задекларованою метою і завданнями дослідження. Автор коректно визначив об'єкт, предмет, методи і загальну методологічну основу дослідження, зокрема застосував комплекс теоретичних і емпіричних методів, адекватних науковій проблемі. У роботі простежується вміння дисертанта працювати з великим масивом нормативно-правових документів, аналітичних звітів, освітніх ресурсів, а також узагальнювати та інтерпретувати наукові джерела, що забезпечило ґрунтовність теоретичних висновків.

Оволодіння методологією підтверджується здатністю дисертанта вибудувати логіку дослідження відповідно до наукової проблематики. Дисертант продемонстрував здатність здійснювати науковий пошук, критично оцінювати інформацію та узагальнювати результати, що підтверджено змістом отриманих висновків і рекомендацій. Важливою ознакою належного рівня методологічної культури є вміння вибудувати цілісну концепцію роботи – від аналізу теоретичних засад дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР до представлення авторських рекомендацій використання в Україні досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР.

Загалом рівень виконання поставленого наукового завдання та ступінь оволодіння методологією наукової діяльності відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Повнота викладення основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Результати дисертаційного дослідження Бай Дуншена пройшли належну апробацію у формі виступів на наукових конференціях, що дозволило автору представити проміжні напрацювання науковій спільноті та отримати конструктивні рекомендації для подальшого вдосконалення роботи. Зміст апробаційних матеріалів свідчить про системний характер наукового пошуку та послідовність формування ключових положень дисертації.

Основні результати дослідження відображено в опублікованих наукових працях автора, серед яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей, що передбачено вимогами до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Публікаційний доробок дисертанта охоплює питання підходів до професійної підготовки у вищих політехнічних коледжах; методологічних підходів до формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів в Україні та Китаю; дидактичної підготовки викладачів до формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР; ролі штучного інтелекту у формуванні комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Розміщення матеріалів дисертації в публікаціях характеризується повнотою та відповідністю змісту дослідження. Таким чином, апробація дисертаційного дослідження є достатньою, а основні положення та результати дисертації знайшли повне і достовірне відображення у наукових публікаціях автора.

Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу. Дисертація Бай Дуншена має логічну, науково обґрунтовану структуру, що відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. У роботі наявні всі необхідні структурні компоненти: вступ, три змістові розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Така побудова забезпечує логічність викладу, послідовність аргументації й цілісність авторського підходу до досліджуваної проблеми.

Зміст дисертації відповідає заявленій темі, меті та завданням дослідження. У першому розділі представлено ґрунтовний теоретико-методологічний аналіз дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР, що демонструє здатність дисертанта опрацьовувати широкий спектр наукових джерел і формувати власне концептуальне бачення. Другий розділ зосереджено на аналізі досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. Третій розділ містить авторські розробки використання китайського досвіду реалізації дидактичних стратегій формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у закладах фахової передвищої та вищої освіти України, що свідчить про завершеність наукового пошуку та орієнтацію дисертанта на практичну імплементацію результатів.

Робота характеризується високим рівнем самостійності. У ній наявні авторські узагальнення, власні теоретичні висновки, що ґрунтуються на проведеному дослідженні. Оригінальність дисертації підтверджено також дотриманням академічної доброчесності, коректним цитуванням і посиланням на джерела. Дисертація оформлена відповідно до встановлених нормативних вимог. Її обсяг є достатнім для розкриття змісту досліджуваної проблематики, структура – чіткою й логічною, мова роботи – науковою, коректною, з дотриманням термінологічної точності. Список використаних джерел охоплює значний масив української та іноземної наукової літератури, нормативних документів, що свідчить про системність і глибину дослідницької роботи.

Таким чином, структура, зміст і оформлення дисертації повністю відповідають встановленим вимогам, а сама робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке має теоретичну цінність і прикладне значення для педагогічної науки. Результати дослідження представлено у ґрунтовних та структурованих висновках.

Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Аналіз тексту дисертації Бай Дуншена дає підстави стверджувати, що здобувач дотримувався вимог академічної доброчесності в повному обсязі. Дисертація і наукові публікації виконано самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Дисертація Бай Дуншена є цілісним дослідженням і відзначається високим рівнем опрацювання теоретичного та емпіричного матеріалу. Водночас, окремі положення можуть стати предметом подальшої наукової дискусії та поглиблення, що є природним для робіт такого рівня.

1. Актуальність проблеми обґрунтовано переконливо, однак у вступній частині доцільно було чіткіше окреслити зв'язок між глобальними процесами цифровізації та конкретними педагогічними механізмами формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів.

2. У роботі автор спирається на статистичні дані Міністерства освіти КНР за 2024 р. Оскільки сфера комп'ютерних технологій розвивається стрімко, доцільно було б вказати, чи не застаріли аналізовані освітні програми коледжів КНР на момент завершення дослідження?

3. У дослідженні зазначено, що підготовка за китайською спеціальністю «Технології комп'ютерних застосунків» у коледжах КНР відповідає підготовці за спеціальностями F2(121) «Інженерія програмного забезпечення», F3(122) «Комп'ютерні науки» в Україні. Оскільки в Україні це дві різні спеціальності з різними стандартами, а в Китаї мова йде про коледжі, варто було б конкретизувати, наскільки коректним є таке порівняння.

4. У тексті слушно наголошено на реформуванні політехнічної освіти КНР, проте бракує узагальненого аналізу передумов цих реформ (соціально-економічних, політичних, освітніх), що посилює причинно-наслідкову аргументацію.

5. У дисертації зазначено, що автором розроблено систему дидактичних карток застосування інноваційних методів, що відповідають дидактичним стратегіям формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР. На нашу думку, варто було деталізувати, який саме практичний контент містять ці картки та у якій формі (цифровій чи паперовій) вони пропонуються викладачам.

Усі зазначені зауваження не зменшують наукової й практичної значущості дисертації, мають конструктивний характер і окреслюють перспективи подальших наукових пошуків автора.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Бай Дуншена на тему: «Дидактичні стратегії формування комп'ютерної компетентності майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах КНР» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну цінність. Винесені на захист положення і висновки є достовірними, а декларована наукова новизна адекватно розкривається в роботі. Рівень проведеного дослідження свідчить про наукову зрілість здобувача. Опубліковані за темою дисертації наукові праці відображають основні положення і висновки, які стали результатом авторського дослідження. Робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор Бай Дуншен заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні наук» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями Уманського національного університету, кандидат педагогічних наук, кандидат Микола ЗАХАРЕВИЧ